

Marken, maten och framtiden

Över en miljard människor är hungriga och kroniskt undernärda idag. Och vi blir allt fler på jorden men den odlingsbara marken ökar inte! Så hur ska dagens och framtidens alla människor kunna äta sig mätta?

DET STORA, LÅNGSIKTIGA HOTET är den globala uppvärmningen där Afrika söder om Sahara ses som särskilt känsligt. I förhandlingarna runt uppvärmningens konsekvenser har jordbruket fått en alltmer framträdande roll. Där diskuteras nya, hållbara odlingssätt för att säkra tillgången på mat och bevara miljön. Här skymtar möjligheten att klimatförändringarna kan leda till hälsosammare, mer produktivt och hållbart jordbruk.

Biologisk mångfald i jordbruket är mycket viktig. Idag odlas endast ett fåtal stapelgrödor, främst vete, majs, ris och potatis. Men allt fler forskare förordar ökad satsning på inhemska grödor som ofta är bättre anpassade till lokala förhållanden. Om inte det sker slås bönder, lokalsorter och kunnande ut på bara några år.

ETT SÄTT ATT UTVECKLA MÅNGFALDEN är att ta hjälp av den genetiska diversitet som finns i jordbruksgrödor och vilda växter idag. Det kan ske med traditionella metoder och i dag även med ny teknik. Där har de stora agrokemiska företagen förhoppningar att nya, tåligare, nyttigare grödor ska bli den lönsamma mirakelmedicinen.

Men många konsumenter ställer sig, möjligen med all rätt, avvaktande till genmodifiering.

Problemet är kanske inte själva GMO-tekniken i sig utan vilka grödor de multinationella företagen satsar på och vem man vänder sig till. De säljer utsäde tillsammans med ett "kemiskt" paket med gödsel och kemikalier, främst till kapitalstarka kom-

mersiella farmer och plantager där odlingen kan få svåra ekologiska biverkningar.

Småbönder har oftast inte råd med dessa paket. Men med GMO-teknik skulle man kunna förädla de traditionella grödor som de odlar. Det skulle dock minska bolagens profiler som faller med det gyllene riset visar. Det har fått en gen med vitamin A som förhindrar att barn blir blinda. Men inget bolag kan ta patent på den grödan eftersom den har skänkts av forskaren. Inga vinster kan göras så inget företag är intresserat av att marknadsföra det.

ETT ANNAT HOT MOT LIVSMEDELS-SUVERÄNITET är att bönder i fattiga områden tvingas bort från sin mark av rika utländska bolag och regeringar som vill odla mat för sin hemmamarknad. Just nu pågår en enorm överföring av mark från små livsmedelsproducenter till utländska storbolag, från hållbart jordbruk till industri-plantager där monokulturer är till stor skada för miljön.

På följande sidor fördjupar vi oss i frågan om marken och maten. Läs! Det är jätteintressant! Och viktigt!

KERSTIN BJURMAN

Läs mer:

Räcker maten, räcker marken? Globala studier, nr 35, Forum Syd förlag 2010.
www.1billionhungry.org

Foto: Johan Sävström